

22 maart 2015 - Vijfde zondag van de Veertigdagentijd
Voorganger: Dolf v.d. Linden

'Het uur van de waarheid'

Inleiding

Naar een oude kerkelijke traditie begint deze zondag, twee weken voor Pasen, de passietijd. Deze zondag werd Judica genoemd: 'Doe mij recht, God.'

Het is de aanhef van psalm 43, waarmee de liturgie van deze zondag wordt geopend.

De psalmist voelt zich ontheemd en in de steek gelaten, door zijn eigen volk, maar ook door mensen in zijn directe nabijheid. Zelfs door God voelt hij zich verstoten.

Maar hij weigert het op te geven. In zijn uiterste nood probeert hij ondanks alles vast te houden aan God. Hij spreekt zich moed in door tegen zichzelf te zeggen:

Stel uw hoop op God: eens zal ik Hem weer loven, mijn verlosser en mijn God.

Nauwelijks treffender kan de nacht van de ziel worden verwoord, en de eenzaamheid die het lijden met zich meebrengt.

Menigeen zal zich herkennen in de woorden van de psalmist.

Lezing: Jeremia 31, 31-34

Er komt een tijd - godsspraak van de Heer - dat Ik met Israël een nieuw verbond sluit. Geen verbond zoals Ik met hun voorvaders gesloten heb, toen Ik hen bij de hand heb genomen om hen uit Egypte te leiden. Want dat verbond hebben zij verbroken, ofschoon Ik hun meester was -godsspraak van de Heer -. Dit is het nieuwe verbond dat Ik in de toekomst met Israël sluit: Ik leg mijn wet in hun binnenste, Ik grif ze in hun hart. Ik zal hun God zijn en zij zullen mijn volk zijn. Dan hoeft niemand een ander nog voor te houden: Leer de Heer kennen. Want iedereen, groot en klein, kent Mij dan - godsspraak van de Heer -. Dan vergeef Ik hun misstappen, Ik denk niet meer aan hun zonden.'

Evangelie: Johannes 12, 20-33

Onder degenen die bij gelegenheid van het feest optrokken ter aanbedding waren ook enige Grieken. Dezen nu klampten Filippus van Betsaida in Galilea aan en vroegen hem: 'Heer, wij zouden Jezus graag spreken.' Filippus ging het aan Andreas vertellen en tenslotte brachten Andreas en Filippus de boodschap aan Jezus over.

Jezus echter antwoordde hun: 'Het uur is gekomen, dat de Mensenzoon verheerlijkt wordt. Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u: als de graankorrel niet in de aarde valt blijft hij alleen; maar als hij sterft brengt hij veel vrucht voort. Wie zijn leven bemint verliest het; maar wie zijn leven in deze wereld haat zal het ten eeuwigen leven bewaren.

Wil iemand Mij dienen dan moet hij Mij volgen; waar Ik ben, daar zal ook mijn dienaar zijn. Als iemand Mij dient zal de Vader hem eren. Nu is mijn ziel ontroerd. Wat moet Ik zeggen? Vader, red Mij uit dit uur? Maar daarom juist ben Ik tot dit uur gekomen. Vader, verheerlijk uw Naam.' Toen kwam er een stem vanuit de hemel: 'Ik heb Hem verheerlijkt en zal Hem wederom verheerlijken.' Het volk dat erbij stond te luisteren zei dat het gedonderd had. Anderen zeiden: 'Een engel heeft tot Hem gesproken.' Maar Jezus sprak: 'Niet om Mij was die stem maar om u. Nu heeft er een oordeel over de wereld plaats, nu zal de vorst dezer wereld worden buiten geworpen; en wanneer Ik van de aarde zal zijn omhoog geheven zal Ik allen tot Mij trekken.' Hiermee duidde Hij aan welke dood Hij zou sterven.

Overweging

Het blijde gevoel van 'verwondering' over Jezus. Zijn onverwachte spannende contacten met zovelen op straat, de goedheid, de zorg, de tederheid waarmee hij weldoende rond ging. De nieuwsgierige vragen van de mensen: Wie is Hij toch, Waar komt Hij vandaan?

Van dit alles is vandaag, begin van de passietijd, niets meer te horen. Integendeel, er hangt een spanning in onze tekst. Je voelt aan: er gaat iets gebeuren. Er wordt een druk opgevoerd, die

zich spoedig zal ontladen. Er hangt een onheilspellend gevoel over deze tekst. Inderdaad, de relatie tussen Jezus en de leiders van het volk, die het voor het zeggen hebben, verslechtert met de dag. De felheid waarmee zij tegen Jezus te keer gaan, is onrustbarend!

Jezus tegenstanders wilden zich al eerder van hem meester maken, 'maar zijn uur was nog niet gekomen'.

In het sanhedrin is het besluit gevallen dat het beter is voor het volk zich van Jezus te ontdoen. Dat Hij gaat sterven staat vast. In onze tekst horen we dat de uiteindelijke confrontatie tussen licht en donker, dood en leven is aangebroken. Het uur van de waarheid heeft geslagen. Jezus kruis, dat allang lag te wachten, zal aangevoerd worden.

Wij mensen, stellen ons de dood meestal voor als een ondoordringbare duisternis, de totale ontkenning van het leven. Het kruis is in onze ogen, totaal ontierend, ontluisterend: een zinloze vernietiging. Jezus totale vereenzaming wordt tenslotte door de dood bezegeld. De dood als absolute einde van alles. Zo denken wij! Zo voelen wij! Zo zien wij dit gebeuren; de dood. Maar de evangelist ziet dit helemaal anders dan wij gewoon zijn. De evangelist geeft een grote draai, een verrassende andere visie aan alle negativiteit rond het kruis. Onze sombere visie, zwart, negatief, draait hij zeer verrassend om: een hele slag een andere wending. In het donker van Jezus' dood straalt een licht. Hij spreekt over het uur der Verheerlijking. Hij ziet het kruis als teken van overwinning op die duistere dood. Het kruis is een troon geworden, waarop Jezus als koning plaats neemt.

Dat op het feest van Christus Koning, aan het einde van het kerkelijk jaar, juist dit evangelie van het kruis dat een troon wordt, gelezen wordt, is veelbetekenend. Het laatste woord van Jezus aan het kruis is: Het is volbracht. Het is volbracht is ook een overwinningskreet, die betekent: Het is voltooid, er gaat iets heel nieuws komen. Het is voltooid, zó moest de verlossing gebeuren. Hij is er niet voor weggelopen. Hij heeft zijn kruisweg niet halverwege afgebroken, dan was alles voor niets geweest. Jezus volbrengt zijn zending. De verschrikkingen van het kruis worden niet ontkend of weggelaten, door de evangelist. Hij kijkt verder en ziet het hele gebeuren tot voorbij de lichamelijke dood.

Het beeld van de graankorrel in de aarde is veelzeggend. Het sterven van de graankorrel bewerkt een herschepping tot nieuw leven. De sterkste orde binnen de kerk is de kartuizer orde. Zij leven in grote eenvoud, stilte, armoede en nederigheid. Hun Latijnse wapenspreuk luidt: 'Crux stat, dum volvit mundus': terwijl de wereld maar draait staat daar het kruis! De wereld draait verder, verandert, er zijn oorlogen en pest, er is vrede, er is geweld, rampspoed, er is armoede en overvloed. Alles beweegt, gaat door, goede en slechte zaken, liefde, haat en daarin, daartussen staat het kruis! Het kruis als enige echte vaste zekerheid. Het kruis als hoop, vastheid, eeuwige sterkte tussen alle bewegingen en drukte in. En daar houden kartuizers zich aan vast. De aanbidding, verering van het kruis geeft hen een overvloed aan innerlijke rust, vrede, vreugde. Deze diepe vrede en vreugde verbonden met het kruis is de kern van hun bestaan. Dit radicale leven is maar voor sommige weggelegd.

Dank zij het kruis ligt de weg naar God voor iedere mens open. De pijnlijk uitgestrekte armen van Jezus aan het kruis, zijn een gebaar van overwinning en zegen voor ons. Iedere passietijd kunnen wij ons diep verbonden voelen met het kruis: als wij ons voor de Mattheus Passion open stellen.

Een het 'Erbarme Dich' van de alt-stem raakt ons lijden zo diep dat het ons opent voor een waarlijke intimiteit met de Heer.